

Afsluttende statusrapport for beslutninger om områdefornyelser i hhv. mindre byer, provinsbyer under pres, større byer samt nyere boligområder med sociale problemer

Den afsluttende statusrapport, som kommunerne skal udarbejde og aflevere til Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen (TBST) udarbejdes, når områdefornyelsesprojektet er afsluttet. Dvs. ca. fem år efter byfornyelsesprogrammet blev godkendt af styrelsen.

Formålet med statusrapporten er dels at afdække det enkelte projektets erfaringer med konkrete redskaber og metoder, og dels at synliggøre og redegøre for de resultater og effekter, der er kommet ud af indsatsen. TBST vil anvende statusrapporten til at få indsigt i projektets erfaringer og resultater samt danne grundlag for igangværende og fremtidige indsatser. Statusrapporten kan endvidere anvendes i kommunen som et redskab til refleksion samt erfaringsopsamling i forhold til den videre indsats i området.

Den afsluttende statusrapport består af to dele:

- Baggrundsoplysninger
- Spørgsmål om projektets erfaringer og resultater

Ved udarbejdelse af statusrapporten kan svarene fra den første statusrapport anvendes. Ved eventuelle spørgsmål kan der rettes henvendelse til TBST.

Husk at alle felter i skemaet skal udfyldes og sendes til styrelsen.

BAGGRUNDSOPLYSNINGER

Områdefornyelsesprojektets titel: Områdefornyelse i Langå	Projektleder i kommunen:
Sagsnr.:	Navn: Signe Torlop Carlsen
Kommune: Randers Kommune	Adresse: Laksetorvet 1
Tilsagnsdato: d. / år: 2015	Postnr. & By: 8900 Randers C
Afsluttes: d. / år: 2020	Tlf.nr.: 89151555
Tildelt udgiftsramme: 4.000.000 kr.	E-mail: stc@randers.dk

Eventuelle nye kontaktoplysninger: Ved opstart af områdefornyelse i Langå samt forsøgsprojektet, var det Mia Nørlund Jensen der fungerede som projektleder. September 2016 fik områdefornyelsen ny projektleder Line Haydorn, og i januar 2019 overtog Signe Torlop Carlsen den afsluttende del af områdefornyelsen og forsøgsprojektet.

Hjemmeside:

<https://planlaegning.randers.dk/by-og-omraadefornyelse/omraadefornyelse/langaa/>

PROJEKTETS ERFARINGER

1. Projektets formål og målopfyldelse

1.1 Er projektets hovedformål og delmål for indsatsområder i byfornyelsesprogrammet blevet opfyldt?

- Hovedformål:

Områdefornyelsesindsatserne skal løfte Langå som helhed med en overordnet målsætning om at fremme Langås styrker som bosætningsby. Indsatserne bygger på eksisterende kvaliteter i Langå og skal tilsammen styrke sammenhængen mellem boligområder, station og naturen ved Gudenåen.

Områdefornyelsen indeholder 5 overordnede målsætninger:

- At øge tilflytningen til Langå, af især erhvervsaktive børnefamilier.
- At sikre et sammenhængende Langå ved at udbygge de trafikale forbindelser for bløde trafikanter over jernbanen til Gudenåen og til skolen.
- At redefinere Bredgade som hovedgade.
- At aktivere Gudenåens potentialer i Langå for borgere og turister.
- At tiltrække private investeringer i Bredgade og indenfor turisme ved Gudenåen.

For at opfylde målsætningerne arbejder vi med 4 indsatsområder.

- På tværs af banen
- Gudenåens potentialer
- Sikker skolevej
- Midtbyen

Med de 4 indsatsområder bruges områdefornyelsen som redskab til revitalisering af Langå, med hovedvægt på at styrke sammenhængen mellem by og natur, forskønne og forny bymidten og udvide udbuddet af aktiviteter i relation til Gudenåen. Indsatserne skal styrke Langås potentiale som bosætningsby.

Delmål 1 – Indenfor indsatsområde 1 vedr. borgerinddragelse (jf. lov om byfornyelse og udvikling af byer):

Lokalrådet Langå i Udvikling har haft ansvaret for at følge op på de initiativer, der udspringer af landsbyudviklingsplanen, herunder praktisk koordinering med arbejdsgrupper i områdefornyelsens delprojekter. Langå i Udvikling har været repræsenteret i arbejdsgrupperne i forbindelse med programfasen og har sammen med Randers Kommune stået for den løbende information i byen.

Borgerne i Langå har været inddraget gennem de arbejdsgrupper, der har været nedsat for hvert indsatsområde. Alle borgere har kunne melde sig til en eller flere af arbejdsgrupperne.

Randers Kommune, Langå i Udvikling og arbejdsgrupperne, har desuden arrangeret borgermøder, workshops og været tilstede ved diverse aktiviteter i byen.

Randers Kommune har også haft oprettet et midlertidigt kontor i et tomt butikslokale i Bredgade. Det har dannet rammen for det uformelle møde mellem borgere og kommune.

Delmålet betragtes som værende en succes i det, at projektet i høj grad har opnået ejerskab ved borgerne.

Delmål 2 – Indenfor indsatsområde 2 vedr. etablering og forbedring af torve, pladser og opholdsarealer mv. (jf. lov om byfornyelse og udvikling af byer):

Udgangspunktet for arbejdet med delmål 2, har været etablering af nye mødesteder, da der særligt i midtbyen ikke har været mulighed for spontane møder mellem borgere.

Delprojekt Midtby skaber en diagonal forbindelse mellem Bredgade og Byparken, der binder Bredgades handel op i dagligvarebutikkerne med et opholdsvenligt grønt byrum med arbejdstitlen Melletrummet.

Langå torv er byens traditionelle torveplads, og med en meget central placering på Bredgade blev en opgradering heraf en del af midtbyprojektet. Der var i programfasen for områdefornyelsen en tanke om at torvet skulle åbnes op mod gaden, og fremstå åben, så der var mulighed for at benytte arealet i forbindelse med gadens arrangementer. Eksperimenterne omkring vores Bredgade, hvor torvet for en kort periode var omdannet med græs, buske og legeredskaber, gav dog anledning til en ændring af programmet.

Ønsket om et mere åbent Torv blev opfyldt ved fjernelse af en bøgehæk og to træer ud mod Bredgade. Der stod oprindeligt et springvand - Laksene - som blev flyttet til en plads ved Sparekassen. Undervejs havde det været drøftet om Torvet skulle indrettes til leg for de små børn, men småbørnsforældrene konkluderede efter forsøgsindretningen at det ville være for farligt for børnene at lege så tæt på p-pladser og trafik i gaden. Derfor blev Torvet indrettet med stationære siddepladser med en indbygget grill samt en pergola med klatreplanter dvs. mulighed for at større børn og voksne kunne nyde sommerdagene på Torvet.

På den grønne plæne ved Væthvej er der placeret en digital informationsskærm. Her vil foreninger og events i Langå blive eksponeret og kunne gøre besøgende opmærksomme på det rige kultur og foreningsliv Langå har at byde på.

Infoskærmen vil desuden være et udstillingsvindue for handelsgaden Bredgade, der kan få samlet skiltning et centralt sted. Det vil være handelsforeningen der står for drift af informationsskærmen, hvorved økonomi og administration håndteres lokalt i Langå.

Vurdering

Torvet bruges flittigt af voksne om dagen og af unge mennesker om aftenen. Torvet blev ryddet for springvand m.m. fordi Langå Handel ønskede at der skulle blive plads til to store festtelte under open by night - en gang om året - der er efterfølgende opstået frustration i Langå handel over at møblerne ikke kan flyttes og at Torvet derfor ikke kan anvendes til teltene - som i stedet er på p-pladsen ved Fakta.

Ønsket om at den kedelige p-plads imellem butikkerne blev omdannet til et opholdsrum - gjaldt for både børnefamilier, større børn og voksne. Det er lykkedes at indrette stedet så mange forskellige borgere bruger pladsen. Om dagen - børn og voksne

på vej til og fra - om aftenen de store børn som snakker og hænger ud eller spiller basket.

Delmålet betragtes som værende en succes i det, at projektet i høj grad bliver brugt af alle byens borger i alle aldre.

Delmål 3 – Indenfor indsatsområde 3 vedr. etablering af kulturelle og særlige bologisociale foranstaltninger herunder etablering af lokaler (jf. lov om byfornyelse og udvikling af byer):

Delprojektet Gudenåens potentialer har til formål at forbedre adgangen til Gudenåen formidling af området, og etablere faciliteter til kulturelle formål.

En række aktører med interesse i Gudenåen er indgået i et partnerskab med titlen Gudenåens potentialer. Projektet var oprindeligt tænkt som et å-aktivitetscenter med en ny marina. Projektøkonomien for det skitserede projekt i programmet var større end områdefornyelsesmidlerne og var derfor afhængig af støtte fra fonde. Gudenåens potentialer har selv stået for at fundraise til projektet i samarbejde med Randers Kommune. Der er opnået tilsagn fra Friluftsrådet, Vindmøllerådet, ELRO og LAG. Ultimo 2018 måtte Gudenåens potentialer indse at de ikke kunne indfri deres målsætning om at fundraise 3,5 mio. kr., og projektets omfang blev justeret. Det betød at projektet blev delt op i to etaper. Kun etape 1 er en del af områdefornyelsen. Etape 1 består af et aktivitetsområde med faciliteter som; et madpakkehus, en formidlingspavillion, offentligt toilet, depot til Langå Bådelaug, to fiskeplatforme, to isætningssteder, træ- og grussti langs trækstien og gennem Egeskoven samt formidling af områdets historie, natur og dyreliv. Etape 2, arbejder partnerskabet Gudenåens potentialer selv videre med.

Vurdering

Partnerskabet Gudenåens potentialer har et stort ejerskab til projektet og området ved Gudenåen. Partnerskabet har deltaget aktivt i program, fundraising og projektdarbejdelse. Det har dog i udførelsesperioden vist sig, at der har været behov for en dybdegående projektledelse fra kommunen, samt ekstern konsulenthjælp. Projektets komplekse økonomi og diverse tidsfrister, har besværliggjort anlægsarbejdet. Projektet er først færdiggjort i december 2019, men allerede nu er der mange positive tilbagemeldinger. Der er desuden allerede stiftet en ny kajakforening.

Delmålet betragtes som værende en succes i det, at der er etableret kulturelle faciliteter ved Gudenåen – på trods af, at kun etape 1 er realiseret.

Delmål 4 – Indenfor indsatsområde 4 vedr. etablering af særlige trafikale foranstaltninger:

Randers Kommune har indgået et samarbejde med Banedanmark om etableringen af en bro på tværs af banelegemet. Dette samarbejde blev initieret tilbage i foråret 2014 i forbindelse med udarbejdelsen af områdefornyelsesprogram for byfornyelsen i Langå. En stor del af forbindelsen på tværs af banen er således finansieret af Banedanmark. Forvaltningen gik tidligt i dialog med Banedanmark om at finde en fælles løsning, der både giver adgang til perronerne og skaber forbindelse på tværs af banen mellem Bredgade og Skovlystområde ved Gudenåen. Samarbejdet har bl.a. betydet, at broen er planlagt i en bredde på 3 m efter ønske fra Randers Kommune, så den vil kunne fungere som sti for borgerne i Langå.

Broen er udformet som en skov- og stibro, der snor sig igennem trækroneerne og den lille skov og derved, optager højdeforskellen fra vandtårnet og til Skovlystvej i et varieret, grønt stiforløb.

Delprojektet På Tværs af banen blev dyrere end antaget i byfornyelsesprogrammet, da den tekniske del af broforbindelse, der skulle etableres sammen med Banedanmark, er blevet dyrere end forventet. Banedanmark har etableret og bekostet en bro til perron 2 for at opfylde krav om tilgængelighed. Broprojektet består herudover af en videreførelse af den tekniske banebro til det gamle vandtårn, samt en skovbro øst for banen, som bekostes af områdefornyelsen. I et prisoverslag fra vinteren 2015 viste det sig, at banebroen pga. tekniske krav og specifikationer, kostede væsentligt mere end oprindeligt skitseret.

Randers Kommune indgik en aftale med Banedanmark om, at områdefornyelsen skulle betale 25% af banebroen, svarende til ca. 4 mio. kr. Ud af det oprindelige budget i programmet, betød dette, at der kun var ca. 2 mio. kr. til etablering af Skovbroen, der oprindeligt var prissat til 5 mio. kr. Kommunalbestyrelsen besluttede på den baggrund at give en tillægsbevilling på 2,5 mio. kr. til færdiggørelse af stibroen. Bevillingen kom fra kommunens byfornyelsesmidler. Da broen over banen stod færdig udgjorde Randers Kommunes andel af udgifterne 4,7 mio. kr., der var således 3,8 mio. kr. til finansiering af skovbroen. Forvaltningen afholdte licitation over projektet i foråret 2018. De bydende rejste imidlertid tvivl om konstruktionens holdbarhed, og forvaltningen har derfor haft en "second opinion" på projektet. Dette resulterede i, at forskellige dele af projektet er blevet forstærket. Det reviderede tilbud lød derefter på 5,3 mio. kr. Der manglede derfor en restfinansiering af broprojektet svarende til 2,3 mio. kr. Kommunalbestyrelsen besluttede på den baggrund at give en tillægsbevilling på 2,3 mio. kr. så stibroen kunne realiseres, finansieret af kommunens byfornyelsesmidler.

Vurdering - Stibroen

Den kortere og mere behagelige rute over banen betyder at borgere fra begge sider af banen nu nemt og sikkert kan besøge hinanden og faciliteterne på modsatte side af broen. Turister kan fremover ankomme med toget og have mulighed for, f.eks. B&B, Campingpladsen, Gudenåen og fiskeri indenfor gåafstand.

Delmålet betragtes som værende en succes i det, at byen nu endelig er bundet sammen på tværs af banen.

Delprojekt – sikker skolevej: En ny cykelsti er blevet etableret langs Randersvej, så der nu er cykelsti hele vejen fra bymidten til skolen.

Vurdering – Sikker skolevej.

Sikker skolevej - altså lidt mere cykelsti på Bredgade - har stor betydning. Der er alt for megen biltrafik til at skolebørnene ville kunne cykle til skole før de nye cykelstier blev etableret. Randers er en cykelby, der gøres rigtig meget for at alle cykler til og fra og Langå Skole praktiserer cykelture og sikker cykeltrafik. Langå Skole har gennemført cykeltræning i trafikken med alle klassetrin.

Delmålet betragtes som værende en succes i det, alle børn i Langå kan cykle sikkert til skole.

2. Den interne organisering

2.1 Hvordan har den interne organisering i kommunen fungeret?

- Hvad har været godt?

Områdefornyelsen varetages af kommunens Planafdeling i samarbejde med øvrige afdelinger i Udvikling, Miljø og Teknik forvaltningen. Projektleder, leder af Plan, leder af Vej og trafik samt, chef for Plan, Byg og Vej indgår i styregruppen. Projektleder

varetager dialog med borgerne, det tværfaglige samarbejde med kommunens øvrige forvaltninger, administration og evt. kontakt med eksterne konsulenter. Planafdelingen er ansvarlig overfor Kommunalbestyrelsen, der er bevilgende myndighed.

Planafdelingen har en del tværfaglige projekter og opgaver, samt stor erfaring med sager med politisk interesse. Områdefornyelsesprojekter er derfor velplaceret her i forhold til at få belyst myndighedsarbejdet og det politiske aspekt. Derudover har planafdelingen stor erfaring med borgerdialog og -samarbejde.

- Hvad har fungeret mindre godt?

Områdefornyelsesprojekter løber over en længere årrække, og er derfor sårbart overfor personaleudskiftning og nye kontaktpersoner i kommunen. Det kan medføre nogle dyk i fremdriften samt udfordre samarbejdet mellem Randers Kommune og de lokale aktører.

3. Inddragelse af lokale aktører

3.1 Er der sket ændringer i organiseringen af inddragelsen af de lokale aktører siden udarbejdelsen af den første statusrapport? (arbejdsgrupper m.v. – og hvem deltager?)

De lokale aktører har været yderst loyale overfor deres deltagelse i områdefornyelsen, og flere af borgerne har deltaget i flere af delprojekterne.

Borgere i Langå fremlagde i februar 2014 en udviklingsplan for Langå, "Langå i Udvikling". Efter godkendelse af program for områdefornyelsen i Langå, blev der oprettet arbejdsgrupper, der har arbejdet med de forskellige delprojekter. Arbejdsgrupperne skulle sammen med kommunen være med til at pege på, udvælge og prioritere indsatsområderne. Det vil sige, at den brede borgerinddragelse primært har ligget i programmeringsfasen og efterfølgende i arbejdsgrupperne som idegenerering til de enkelte delprojekter. De enkelte delprojekter er primært drøftet i styregruppe eller ved direkte kontakt til repræsentanter for de forskellige interessefelter.

Delprojekterne har kørt forskudt af hinanden, og de lokale aktører har derfor været inddraget på forskellige tidspunkter, afhængig af hvor i processen det enkelte projekt befandt sig. I takt med at delprojekterne stod færdige, blev arbejdsgrupperne opløst igen.

3.2 Er der sket ændringer i måden at inddrage borgerne på i projektet siden udarbejdelsen af den første statusrapport?

Nej der er ikke sket væsentlige ændringer i måden vi har inddraget borgerne på, men hovedvægten af borgerdialogen har været koncentreret i den første tid, se pkt. 3.1, i programmeringsfasen. Derefter er projektet med jævne mellemrum blevet diskuteret i plenum, i styregruppe eller ved direkte kontakt til repræsentanter for de forskellige interessefelter.

3.3 Er der sket ændringer i måden at inddrage det private erhvervsliv på i projektet siden udarbejdelsen af den første statusrapport? (- Det private erhvervsliv kan fx udgøre lokale virksomheder, butikker, erhvervsdrivende mv.)

Det lokale erhvervsliv deltog primært i den første periode af områdefornyelsen. Langå handelsstandsforening har efter eget ønske holdt en pause i den afsluttende fase af projektet. De har valgt at prioritere andre aktiviteter i deres forening. De har dog siddet med i mange arbejdsgrupper løbende i processen, så deres perspektiv har også været inddraget.

4. Forpligtende partnerskaber

4.1 Hvilke partnerskaber er der blevet etableret i projektperioden?

- Langå i Udvikling, byens lokalråd.
- Partnerskabet Gudenåens potentialer
- Partnerskab mellem Langå handelsstandsforening og Randers Kommune

4.2 Hvilke aktører har indgået i partnerskabet?

- Langå i udvikling er etableret i forbindelse med områdefornyelse og forsøgsprojektet i Langå. Gruppen består af lokale borgere, som bredt arbejder for udvikling i Langå by og omegn.
- Gudenåens potentialer er etableret i forbindelse med udarbejdelse af aktivitetsområdet ved Gudenåen. Gruppen består af Langå Borgerforening, Langå Bådelaug, Langå Camping, Langå Sportsfiskerforening, Danmarks Naturfredningsforening Randers, Langå lokalhistoriske arkiv og Randers Kommune.
- Langå Handel som består af handels- og erhvervsdrivende i Langå.

4.3 Hvilke indsatser har partnerskabet udført?

Langå i Udvikling har fungeret som sparringspartner og det direkte talerør mellem borgerne og Randers Kommune. De har stået for at formidle information ud til byens borgere og igangsat kulturelle og sociale aktiviteter for byens borgere i forbindelse med projekter i områdefornyelsen.

Gudenåens potentialer har udarbejdet et projektforslag i samarbejde med Randers Kommune. Projektet er undervejs i processen blevet revideret, og senere opdelt i 2 etaper. Da projektøkonomien for det skitserede projekt i programmet var større end områdefornyelsen, afhæng realiseringen af ekstern finansiering. Gudenåens potentialer har selv stået for at fundraise til projektet. Der har desuden været en del praktisk frivilligt arbejde i forbindelse med klargøring af pladsen, samt nedgravning af formidlingsskilte og ruteafmærkningspæle.

Langå Bådelaug påtager sig den daglige drift og vedligeholdelse af aktivitetsområdet ved Gudenåen, mens Randers Kommune er forpligtiget til større og nødvendige vedligeholdelsesopgaver.

Langå Handel har deltaget aktivt i udarbejdelse af projektforslaget for midtbyen og har desuden påtaget sig den daglige drift af informationskærmen.

5. Investeringer

5.1 Hvordan har kommunen anvendt byfornyelsesprogrammets investerings-redegørelse i løbet af projektperioden?

I investeringsredegørelsen lægger programmet op til en række samarbejder der kan skabe synergieffekt i Langå. Ydermere lægges der op til en bedre udnyttelse af de uforløste potentialer der findes i og omkring Langå, specielt den særegen natur. Desuden har Kommune og lokale aktører igangsat sideløbende initiativer, f.eks. bosætningskampagner. Disse initiativer understøtter områdefornyelsens formål.

Langås attraktion som bosætningsby understøttes af at dens landskabelige kontekst, Gudenåen, søen og skovområderne er helt tæt på byen. De udgør de nære rekreative landskaber, som, ud over god infrastruktur, er helt central for en stor gruppe danskeres præferencer omkring bosætning. Øget bosætning har været et centralt fokus gennem hele områdefornyelsen og har været et afgørende afsæt for at skabe en mere attraktiv hovedgade i Langå.

Flere kommunale initiativer har løbende understøttet projekterne i Langå. Jf. programmet for områdefornyelsen, er der etableret tætte samarbejder der kan skabe synergieffekter.

5.2 Har der været behov for at tilpasse investeringsredegørelsen i løbet af projektperioden?

Nej, men projekterne har affødt nye tiltag der understøtter Langå som bosætningsby, eksempelvis:

Der er under anlægsperioden af aktivitetsområdet ved Gudenåen, blevet oprettet en ny Kajakklub i Langå.

Der er indgået en aftale med Langå skole om brug af en grejbank ved aktivitetsområdet ved Gudenåen.

Borgere i byen giver udtryk for at byen har genfundet optimismen. Det opleves at folk flytter til byen og der er gang i grundsalg - og der er efterspørgsel på flere byggegrunde, som er klar til salg og bebyggelse. Der er brug for flere udlejningsboliger og brug for seniorbofællesskaber. Hvis seniorerne havde mulighed for at flytte til mindre lejebolig, ville der blive flere større huse til salg og dem er der efterspørgsel efter.

5.3 Har områdefornyelsesindsatsen haft en betydning for hhv. private og offentlige investeringer i området?

Flere erhvervsinitiativer er opstået, eks. har en gruppe af borger købt den gamle kro i Bredgade, som har stået tom meget længe.

Den ene lokale dagligvarebutik har opkøbt et hus med henblik på at udvide butikken. Der er åbnet flere nye butikker i Bredgade, f.eks. et apotek. Der er færre ledige butiklokaler i byen, end før områdefornyelsen.

6. Resultater

6.1 Hvilke konkrete resultater er der opnået i løbet af projektperioden - for det samlede projekt og for de enkelte indsatsområder?

- Det samlede projekt: Der er gennemført 3 fysiske indsatsområder, der på hver sin måde understøtter udviklingen af Langå som bosætningsby.
  - Indsatsområde 1: Der er gennemført en struktureret og varieret borgerinddragelse, som har bidraget til øget ejerskab blandt byens aktører.
  - Indsatsområde 2: Borgerne anvender i højere grad byens faciliteter, butikslivet oplever fremgang.
  - Indsatsområde 3: Der er igangsat kulturelle aktiviteter på baggrund af de nye anlæg og faciliteter ved Gudenåen.
  - Indsatsområde 4: Infrastrukturen har skabt øget tilgængelighed for henholdsvis skolebørn og trafikanter der skal krydse jernbanen.

7. Forankring

7.1 Hvordan er projektets beslutninger og delprojekter blevet forankret?

Den samskabende inddragelse har bidraget til at borgerne i høj grad kan se deres egne idéer og inputs direkte i projekterne og derved føler større ejerskab til resultatet.

Lokalrådet Langå i Udvikling har engageret deres medlemmer i alle delprojekter og derved er der hele tiden lokal opbakning til at bære stafetten videre og nogle som har kendskab til historikken.

7.2 Er der udarbejdet en egentlig forankringsstrategi?

En stor del af formålet med inddragelsesprocessen har været at skabe forankring til projekterne blandt byens aktører.

Langå i Udvikling vil fortsat arbejde med tiltag i Langå også efter områdefornyelsens afslutning. Faktisk oplever byen at der opstår nye arbejdsgrupper som i fremtiden vil arbejde med endnu flere nye tiltag i Langå.

8. Formidling

8.1 Hvordan er projektets resultater blevet formidlet (fx ved brug af lokalavis, beboerblad, nyhedsbrev mv.)?

Information til lokale er sket via presse, Facebook, nyhedsbrev, spørgeskema i e-Boks, oplæg på borgermøder, skilte i byen, orienteringsbreve og LED skærm i byen.

Randers Kommune etableret i starten et midlertidigt kontor i Bredgade med ugentlig træffetid, hvor alle borgere og lokale aktører, har kunne hente information eller drøfte projekterne med en repræsentant fra Randers Kommune.

Program samt beskrivelse af områdefornyelsen er tilgængelig på Randers Kommunes hjemmeside.

8.2 Til hvilke målgrupper er projektet blevet formidlet?

Det er formidlet bredt til borgerne i Langå samt erhvervsdrivende i byen. Der har været deltagelse af både unge og ældre i arbejdsgrupperne. Deltagerne har haft forskellige baggrunde, holdninger og interesser. Kommunalbestyrelsen i Randers er løbende orienteret.

9. Image og branding

9.1 Har projektet iværksat særlige indsatser for at påvirke områdets image?

Energien i byen har ændret sig væsentlig fra at være præget af modløshed, til nu at have høj grad af optimisme. Byen er i dag et sted, hvor der vokser en masse nye initiativer op, og der bliver afholdt en bred variation af sociale arrangementer.

Randers Kommune og Langå i Udvikling har udført bosætningskampagner.

Tilbage meldingen fra Langå er, at de i højere grad oplever tilflytning og interesse for byen.

Der er opstartet flere foreninger, som arbejder med events og udvikling, blandt andet "Station K" og "Marked og K", som begge understøtter byens kulturelle liv.

9.2 Har de igangsatte indsatser haft en betydning for områdets image?

At området ved Gudenåen er blevet åbnet yderligere op for offentligheden har betydet rigtig meget for Langå. Skovlyst er nu blevet en del af den samlede Gudenå-oplevelse, som kommunerne langs åen arbejder målrettet på at etablere ved udvikling af Gudenå-krydsningspunkter og en rekreativ infrastruktur langs Gudenåen. Projektet er derfor en del af en samlet branding af Gudenåen.

Langå vigtigste vækstgrundlag, jernbanen, har samtidig bidraget til opdeling af byen. Med den nye stibro er der blevet skabt et sammenhængende Langå med gode forbindelser mellem natur og by.

Der sker flere tiltag i byen af kreativ og musikalsk karakter, end tidligere. I projektperioden er flere af tilflytterne professionelle musikere eller folk fra kreative og kunstneriske fag.

Det er et kæmpe aktiv for byen, at jernbanen har gode forbindelser til resten af landet. Dette tiltrækker et segment som værdsætter offentlig transport. Indsatsen for bosætning promoverer særligt Langås offentlige transportmuligheder.

10. Dokumentation og erfaringsopsamling

10.1 Er der udarbejdet dokumentation i forhold til projektets indsatsområder? (fx opsamlinger, rapporter, statistik mv.)

Der er løbende indsamlet fotodokumentation i forbindelse med indsatserne. I den afsluttende periode, er der desuden sendt et evalueringsskema ud til udvalgte fra arbejdsgrupperne og partnerskaberne.

Der er gennemført en midtvejsrapport i 2017 af Randers Kommune, som er godkendt af kommunalbestyrelsen.

Der er ført løbende referat fra bestyrelsesmøder i Langå i udvikling.

10.2 Er der i løbet af projektperioden gennemført evalueringer eller analyser af de igangsatte indsatser?

Nej, der er gennemført en afsluttende evaluering af områdefornyelsens overordnede indsats efter alle delprojekterne var afsluttet.

11. Væsentlige udfordringer

11.1 Beskriv hvad der har været særligt vanskeligt i løbet af projektperioden – i forhold til det samlede projekt og de enkelte indsatsområder.

- Indsatsområde 1: Det store fokus på inddragelse har været enormt givende for projektet, men det har også gjort processen længere. Deltagelsen i arbejdsgrupperne har været svingende og til tider præget af udtrætning.
- Indsatsområde 2: Økonomien til faciliteter i midtbyen har til dels begrænset anlæg af nye faciliteter, i stedet er projektet koncentreret til udvalgte steder. Placering på tværs af parkeringsplads og vejanlæg, har ikke været optimal i forhold til projektets formål.
- Indsatsområde 3: Gruppen Gudenåens potentialer er sammensat af repræsentanter fra mange forskellige foreninger, hvilket i perioder har gjort det svært at nå til enighed. Det har betydet at processen til tider har været langvarig og til tider håbløs. Erfaringen viser, at der i denne type projekter er behov for en klar projektstyring.
- Indsatsområde 4: Projektet omkring stibroen har overskredet budgettet og der har været behov for løbende justeringer. Projektet har derfor ikke kunne gennemføres indenfor den planlagte tidsfrist eller inden for den økonomiske ramme.

11.2 Hvad har kommunen gjort for at imødekomme udfordringerne?

I delprojektet Gudenåens potentialer har kommunen hyret en ekstern konsulent til at hjælpe med at tage beslutninger og fremskynde processen. Efterfølgende har kommunen varetaget en mere styret projektledelse end først planlagt, for at projektet kunne gennemføres indenfor tidsfristen.

Projektet vedrørende Stibroen har krævet ekstern rådgivning fra nye parter, for at kunne sikre en holdbar og sikker løsning. Kommunalbestyrelsen har bevilliget tillægsbevillinger til færdiggørelse af broen.

12. Øvrige tilskud og indsatser i områdefornyelsesområdet

12.1 Har kommunen modtaget supplerende finansiering i løbet af projektperioden – udover det anførte i byfornyelsesprogrammet?

Indsatsområde 3, Gudenåens potentialer har som en del af forudsætningen for at projektet kunne realiseres modtaget bevillinger fra Friluftsrådet, Vindmøllerådet, EL-RO og LAG.

Indsatsområde 4, Stibroen har modtaget to tillægsbevillinger fra kommunalbestyrelsen på i alt 4,8 mio.

12.2 Er der i løbet af projektperioden pågået andre større indsatser i byfornyelsesområdet, fx helhedsplan med støtte fra Landsbyggefonden eller lign.? Hvis ja, hvilke?

Der er gennemført en bosætningskampagne i Langå. Der er ikke planlagt øvrige indsatser.

12.3 Hvad har samspillet været mellem de forskellige indsatser? Har der været en samlet strategi?

Der er sammenhæng mellem områdefornyelsen og forsøgsprojekt i Bredgade. Projekterne understøtter strategier og politikker i Randers Kommune.

13. Anbefalinger

13.1 Hvad er projektets overordnede anbefalinger til andre områdefornyelsesprojekter?

- Det kræver ressourcer at gennemføre en vellykket områdefornyelse. Løbende forventningsafstemning, længden af borgerinddragelsesprocessen kan være en udfordring for fastholdelsen af borgerne. Der har været en del frustration blandt de aktive borgere, som deltog i borgerinddragelsen. Frustrationerne skyldtes manglende forventningsafstemning fra start, og forvirring over at borgerne viste sig kun at skulle deltage i første del (idéudveksling) og sidste del (implementering af projekterne). Borgerne havde forventet at være med hele vejen også i beslutningsfaserne. Det kan anbefales at information om forløbet gennemgås med borgerne inden start.

- Det er vigtigt at projektet er bredt forankret både i forhold til eksempelvis alder, men også interessedegrupper.

- Veltilrettelagt og rettidig kommunikation kan sikre at der ikke opstår unødige misforståelser mellem borgere og kommunen.
- Gode lokale ambassadører kan være talerør til alle i byen.

13.2 Har kommunen nogle særlige erfaringer fra projektet som styrelsen kan hjælpe med at formidle?

Nej.

14. Andre forhold

14.1 Har kommunen i løbet af projektperioden oplevet et behov for nye redskaber og metoder til udvikling af byområder? (fx i processen, gennemførelsen, borgerinddragelsen mv.)

Der har løbende i forskellige projekter været behov for at inddrage eksterne rådgivningskompetencer og fagfolk.

Der har været gode erfaringer med de midlertidige anlæg, som Randers Kommune efterfølgende anvender i andre projekter og områdefornyelser.

Derudover er projekterne gennemført som beskrevet i programmet.

14.2 Har kommunen i løbet af projektperioden deltaget i erfaringsnetværk med andre kommuner eller aktører?

15. Øvrige kommentarer

16.1 Har kommunen øvrige kommentarer af betydning for projektet?

Nej.

9. dec. 2019
Dato

Signe Torlop Carlsen   STC
Projektleders underskrift